

Vaikutusten mittaamisesta prosessien ja vuorovaikutuksen tukemiseen?

Reetta Muhonen, Tutkijatohtori, Tampereen yliopisto

Tieteen- ja teknologian tutkimuksen seura

Rahoitusmalli nyt! Keskustelua yliopistojen vaikuttavuudesta

25.4.2018, Tieteiden talo, Helsinki

Strategia 2.2.2018

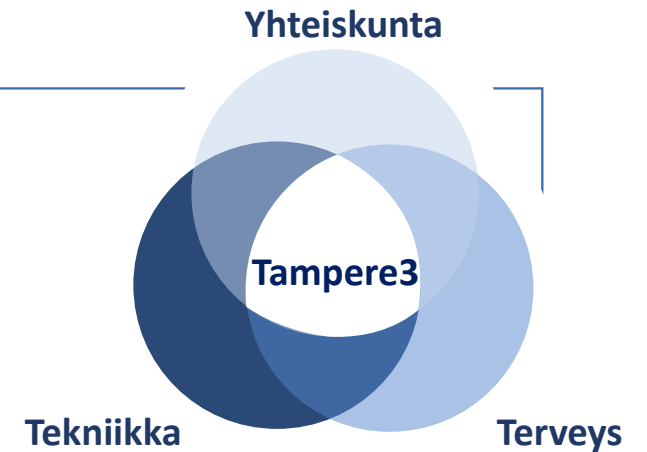
Tampere3

Vaikuttavuutta yhdessä

Teemme työtä yhteiskunnan suurimpien haasteiden ratkaisemiseksi ja uusien mahdollisuuksien luomiseksi

johtotähtinämme

- huippututkimuksen ja innovaatioiden yhdistäminen
- monitieteinen oppiminen ja elinikäinen kumppanuus
- ainutlaatuinen elinkeinoelämän ja julkisen sektorin soveltamisosaaminen

Saavutamme Tampereen korkeakouluyhteisön päämäärät ja

teemme yhteisöstä kansainvälisesti vetovoimaisen toteuttamalla kolme läpimurtoa:

- Vahvistamme merkittävästi kansainvälistä yhteistyökulttuuria ja luomme digitaalisen kampuksen
- Synnytämme uusia työtapoja ja murramme rajoja kaikessa toiminnassamme
- Vaikutamme **MITATTAVASTI** yhteiskunnan kestävään uudistumiseen

Vaikuttavuuteen kannustaminen vaikuttavuuden arvioinnin edelläkävijämaissa

- A) kansallinen tutkimuksenarviointi
- B) tulospohjainen rahoitusmalli

- Hollanti: **A**
- Iso-Britannia: **Yhdistelmä A&B**
- Norja: **A&B erillään**

(mukaeltu Gunnar Sivertsen 2018)

- Suomi: **B**
→ rahoitusmalliin kohdistuu voimakkaita paineita ”asian kuin asian” osalta

Tutkimuksen vaikutusten mittaamisen ongelmat

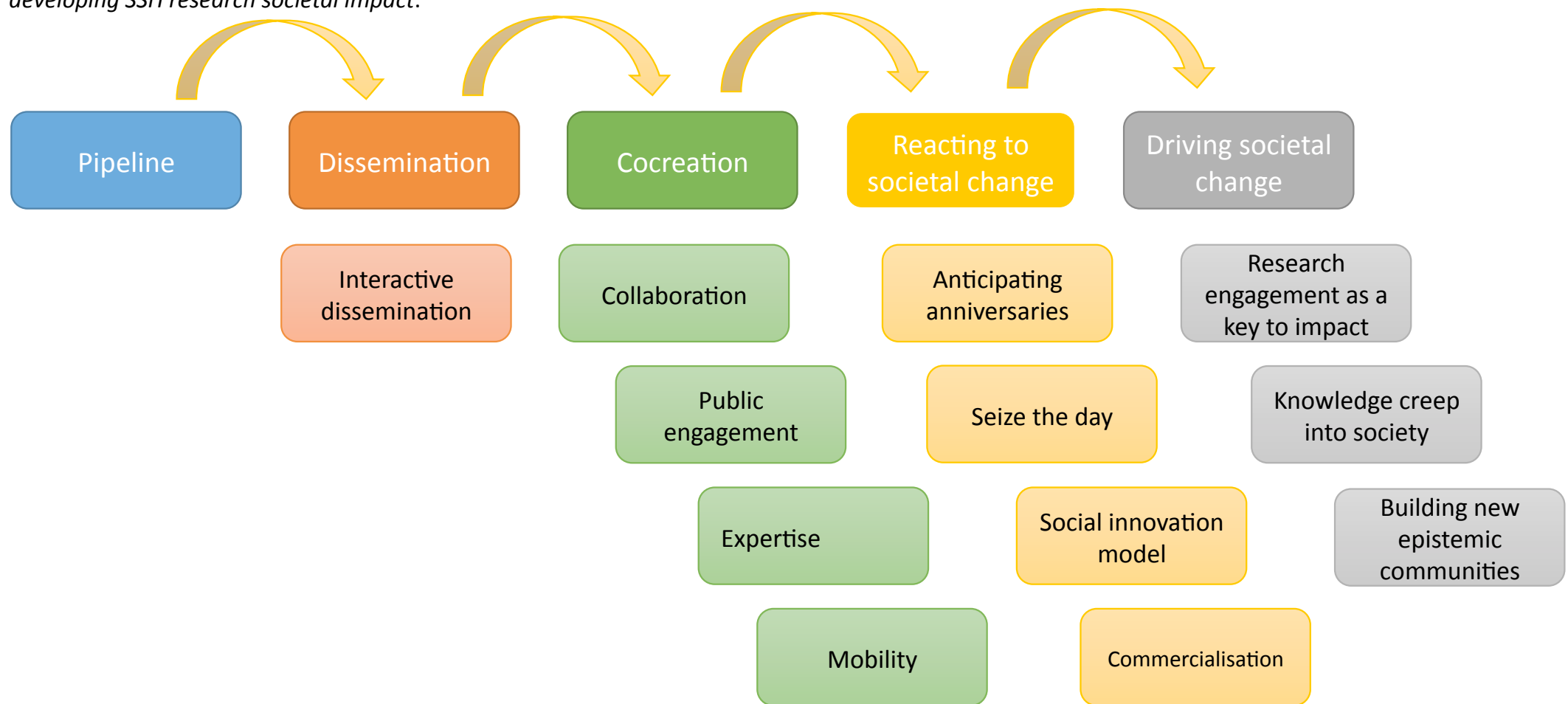
- Vaikutusten todentamista haastavat asiat, kuten:
 - ajallinen viive,
 - muiden tekijöiden vaikutuksen erottaminen tutkimuksen vaikuttavuudesta ja
 - vaikeudet vaikutusten konkretisoimisessa (esim. sivistys).
- Haasteet ovat kytköksissä myös siihen, keskustellaanko mikro- vai makrotason vaikutuksista (tutkija, tutkimusprojekti, tiedekunta, yliopisto, Suomi)

Toivoisin enemmän keskustelua siitä:

- a) millaisin poluin ja mekanismehein tutkittu tieto vaikuttaa ympäröivässä yhteiskunnassa?
- b) miten vaikuttavaa tutkimusta voitaisiin tukea sekä tiedepolitiikalla että yliopistojen sisällä?

Vaikuttavuuspolut yhteiskunta- ja humanistissa tieteissä

Muhonen, Benneworth & Olmos-Peñuela 2018: *From productive interactions to impact pathways: understanding the key dimensions in developing SSH research societal impact.*

Ajankohtaisten aiheiden ennakoinnin malli, "Anticipating anniversaries"

Ajankohtaisten aiheiden ennakointi ja niihin valmistautuminen on välttämätöntä vaikuttavuuden aikaansaamiseksi.

Case: Sveitsin identiteetin rakentaminen

- Vuosi 2015 oli Sveitsille lukuisten historiallisten tapahtumien vuosipäivä
- Tutkija päätti hyötyä tulevista vuosipäivistä. Tutkijan tavoitteena oli ajatella Sveitsin historiaa uudesta ja aiempaa laajemmasta näkökulmasta. Hän kirjoitti kirjan, jonka tarkoituksena oli osoittaa, että Sveitsin puolueettomuus ei rakennu niinkään sen omien kansalaisten loisteliaalle vastarinnalle, vaan sen syynä on pikemminkin maata ympäröivien kansojen asennoituminen naapurimaahansa.
- Kirjan kirjoittaminen ei olisi ollut mahdollista ilman sapattivapaata

Tartu hetkeen –malli, ”Seize the day”

Jotain ‘ilmaantuu’ alkaen median esiin nostamista aiheista aina suurempiin sattumiin, kuten luonnonkatastrofeihin ja terroristihyökkäyksiin – ja näiden perusteella joistain tutkimusaiheista tulee yhtäkkiä ajankohtaisempia kuin toisista.

Case: 11 Mourning archive, Espanja

- 11.3. 2004 kymmenen pommia räjähti muutamien minuuttien välillä toisistaan neljällä juna-asemalla Madridissa
- Ihmiset jättivät asemalle lukemattoman määrän suruviestejä, tekstejä ja tavaroita. Suremisrituaaleihin erikoistunut tutkimusryhmä aloitti välittömästi valmistelut, joiden tarkoituksena oli saada lupa asemille jätettyjen suruviestien arkistointiin ja tutkimiseen.
- Tutkijat perustivat projektin analysoidakseen tapahtuneeseen liittyvää suremista ja suojellakseen, dokumentoidakseen ja järjestääkseen suruviestit yhtenäiseksi arkistoksi.
- Arkisto sisältää: 2 482 valokuvaa, 495 esinettä, 6 432 tekstiä, 76 video- ja äänitallennetta ja 58 732 sähköistä viestiä.

Kohti strategisempaa tutkimustyön suunnittelua – jatkuvuuden merkitys vaikuttavassa tutkimustyössä

Jatkuvuuden merkitys:

- kyky ennakoida, kyky tarttua ajankohtaisiin aiheisiin
- kyky järjestellä töitä joustavasti
- niin kv-liikkuvuus kuin organisaatioiden ja sektoreidenkin välinen liikkuvuus olisi helpommin toteutettavissa pidemmissä työsuhteissa
- mahdollisuus osallistua rahoitushakuihin strategisemmin (eikä hakea kaikkea mahdollista)
- Maine ja tieteen arvostus: Millaisen signaalin nyky-yliopistot lähettävät yhteistyökumppaneilleen tutkijoiden työn arvostamisesta. Miksi muut arvostaisivat tutkittua tietoa, jos yliopistot eivät arvosta omia työntekijöitään?

Voisiko rahoitusmallin strategisen rahan osuutta käyttää yliopistojen vaikuttavuuden kannustamiseen?

- Miten yliopisto tukee tutkijoittensa kykyä tarttua joustavasti ajankohtaisiin aiheisiin ja muuttuviin tilanteisiin ja toisaalta kykyä ennakoida tulevaa nykyistä paremmin?
- Kulkeeko vaikuttavuus mukana yliopiston rekrytointiprosessien ja uralla etenemisen kriteereissä? (esim. asiantuntijatehtävät)
- Jaetaanko yliopistoissa tunnustuksia vaikuttavasta tutkimuksesta?
- Onko yliopistojen ja tiedekuntien budjetissa varattu rahoitusta vaikuttavuuden tukemiseen? Onko tukea tarjolla kaikille tieteenalasta riippumatta?

Vaikuttavuus ei ole erillinen tehtävä: vaikuttavuuden tukeminen on hyvistä tutkimus- ja työolosuhteista huolehtimista!

Kirjallisuus

- Muhonen Reetta, Benneworth Paul & Olmos-Peñuela Julia 2018: *From productive interactions to impact pathways: understanding the key dimensions in developing SSH research societal impact*. Submitted to Research Evaluation, March 2018. Saatavilla: <https://ris.utwente.nl/ws/portalfiles/portal/25720738>